

2026-01-09

Till
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
Ju.L1@regeringskansliet.se

Nätverket för kommuner med lantmäterimyndighet (KLM) vill framföra följande angående remiss av SOU 2025:80 Koordinatbestämda fastighetsgränser

Nätverket för kommuner med lantmäterimyndighet (KLM) tillstyrker i huvudsak förslagen men ser att vissa delar kan förbättras eller förtydligas. Förslaget om överenskommelser om koordinatbestämning avstyrks i sin nuvarande form.

Det ska ställas kvalitetskrav för koordinatbestämning (14.4.2)

Idag sker mycket stor andel av inmätning av gränser endast med hjälp av GNSS-teknik, totalstation används allt mer sällan. För att på ett enkelt sätt kunna ställa om till koordinatbestämda fastighetsgränser är det viktigt att de tekniska kraven på lägesosäkerheten vid koordinatbestämning inte ställs högre än lägesosäkerheten som används vid nymätning idag. KLM anser att lägesosäkerhet på koordinatbestämda fastighetsgränser inte bör sättas lägre än 0,05 m. Utredningen föreslår 0,025 m. Sätts kraven lägre än 0,05 m finns risk för att det kommer krävas omfattande ommätningar av områden som idag anses inmätta med hög kvalitet, dvs låg standardosäkerhet. Det vore även olyckligt och kostnadsdrivande om kraven sätts på ett sådant sätt att det blir svårt att uppnå kraven utan att det krävs totalstationsetableringar vid inmätning med nätverks-RTK.

Koordinatbestämning av fastighetsgränser (16)

Utredningen föreslår att nya fastighetsgränser ska koordinatbestämmas när de bildas. Befintliga gränser koordinatbestäms i samband med koordinatbestämningssåtgärd. Utredningen föreslår därutöver två nya förrättningsåtgärder i syfte att uppnå att rättsligt klara befintliga gränser för fastigheter och marksamfälligheter bestäms av rättsverkande koordinater. Genom särskild koordinatbestämning samt överenskommelse om koordinatbestämning ska befintliga gränser kunna koordinatbestämmas.

Enligt utredningens förslag införs en sekundär möjlighet att dokumentera nya gränzers sträckningar på andra sätt än med koordinater. Denna möjlighet bör enligt utredningen begränsas till situationer då det finns ett bestående tekniskt hinder eller om det kan antas att kostnaden för koordinatbestämning skulle bli orimligt hög jämfört med att dokumentera gränsen på andra sätt. KLM anser att det är otydligt vad som är bestående tekniska hinder och hur antagandet av när kostnaden blir orimligt hög ska göras. Förtydliganden krävs.

Förslaget om att låta fastighetsägare komma överens om hur en befintlig fastighetsgräns ska koordinatbestämmas anser KLM vara problematiskt utifrån flera synvinklar. Den första invändningen gäller förfarandet med en förenklad prövning som ska handläggas enligt förvaltningslagen, utan någon utredning av lantmäterimyndigheten av t.ex. förekomst av outreda samfälligheter eller kontroller i fält. Detta kan medföra att lagligen tillkomna klara gränser, bildade med de normalt höga kraven på utredning och lantmätarkompetens sätts ur spel med rättsosäkerhet som följd. Det kan ifrågasättas varför handläggningen av en av alla förrättningsåtgärder där fastighetsgräns ändras ska ske enligt en annan lagstiftning än fastighetsbildningslagen. Enligt utredningen är en förenklad prövning

efterfrågad av skogsnäringen. KLM noterar att lagförslaget inte hindrar att överenskommelseförfarandet tillämpas även i andra sammanhang.

Vidare kan förfarandet innebära att fastighetsgränser ändras med en arealöverföring som följd utan att motsvarande ändring sker av arealen i fastighetsregistret vilket är högst olämpligt. Det framgår inte av utredningen hur arealöverföringar ska hanteras och riskerar leda till att arealuppgifter i förrättningshandlingar och fastighetsregister inte stämmer med den grafiska arealen.

KLM anser att om överenskommelser om koordinatbestämning ska införas så krävs ett tydligare regelverk. Utredningen är inte tydlig gällande vilka krav som ska ställas på överenskommelsen. Exempelvis vad karta och beskrivning behöver innehålla. Förslaget i sin nuvarande form avstyrks därför.

Koordinatbestämning vid detaljplanering (17)

KLM är överlag positiva till att det sker koordinatbestämning i ett tidigt skede av planarbetet för att så tidigt som möjligt skapa bra förutsättningar för det fortsatta planarbetet. KLM ser dock att förslaget leder till ökade kostnader i ett tidigt skede av planprocessen eftersom även de gränser som är rättsligt klara med hög kvalitet behöver koordinatbestämmas. Det leder till risker för fördröjning av planprocessen då varje koordinatbestämning kan bli föremål för överprövning. För att lantmäterimyndighetens skyndsamhetskrav ska få full effekt behöver skyndsamhetskrav även ställas på överprövande instanser. Förslaget riskerar att leda till längre ledtider i planprocessen. För att minimera riskerna med längre ledtider krävs ett nära samarbete mellan planmyndigheten och lantmäterimyndigheten. Kommuner med kommunal lantmäterimyndighet har mycket goda förutsättningar för ett sådant samarbete.

KLM vill dock uppmärksamma regeringen om att utredningen SOU 2025:98 (En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten), föreslår en mycket stark begränsning av på vilket sätt de kommunala

lantmäterimyndigheterna tillåts stödja kommunens planmyndighet under planprocessen. Ett införande av förslagen i SOU 2025:98 riskerar att medföra att de kommunala lantmäterimyndigheterna läggs ned. Detta står i direkt konflikt med behovet av ökad samverkan och lokal kompetens som den här utredningen om koordinatbestämda fastighetsgränser betonar, och skulle sannolikt leda till en långsammare och mer kostsam övergång till koordinatbestämda fastighetsgränser i framförallt expansiva kommuner.

Utredningen föreslår att kravet på koordinatbestämning vid detaljplanering ska ske i alla planer där grundkarta tas fram. KLM ser att förslaget, genom de ökade kostnaderna, riskerar att leda till att man väljer bort att ta fram detaljplanen när koordinatbestämningen blir omfattande. KLM ser att detta kan bli ett ännu större problem vid ändring av detaljplaner och att undantaget bestämmelsen i PBL 5:8a inte är tillräcklig.

Angelica Oscarsson Ström

Ordförande

Nätverket för kommuner med lantmäterimyndighet